

Nr 68.

Av herr **Lindström m. fl.**, om ändrade bestämmelser i fråga om pension åt reservstatspersonal, som avgått ur tjänsten före den 1 juli 1936.

1936 års försvarsordning innebar bl. a. en reglering uppåt av reservstatspersonalens löner och pensioner, betingad i första hand av omsorgen om rekryteringen men uppenbarligen även av känslan för det berättigade uti att söka rätta till ett länge existerande missförhållande med avseende på tillämpningen av den en gång fastställda principen för löners och pensioners utgående. I denna reglering uppåt inbegreps nämligen även den äldre reservstatspersonal, som den 1 juli 1936 ännu kvarstod på reservstat.

Samtidigt som detta med tillfredsställelse noteras, nödgas man emellertid med besvikelse konstatera, hurusom den före den 1 juli 1936 redan pensionerade f. d. reservstatspersonalen uteslöts från pensionsregleringen i fråga. Riksdagen godtog härvid försvarspropositionen, där departementschefen angav sin principiella inställning till frågan sålunda (prop. sid. 435—436):

»Såväl av försvarskommissionen som av ett flertal myndigheter har det ansetts vara förenligt med rätt och billighet (kurs här), att den personal, som redan nu finnes å reservstat eller avgått därifrån med pension, kommer i åtnjutande av de förbättrade löne- och pensionsvillkor, som kunna komma att bliva knutna till den nya reservstaten. Jag delar denna uppfattning i vad det gäller personal, som vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna ännu kvarstår på reservstat, då en lönerreglering bör gälla all personal på vederbörlig stat och icke endast nytillträdande. Däremot kan jag icke biträda förslaget i vad det avser redan pensionerade. De förutsatta högre lönerna och pensionerna motiveras ju av strävan att göra reservstatsplatserna lockande för den aktiva personalen. Det torde icke heller kunna göras gällande, att någon orätt sker mot de redan pensionerade, om icke deras förut bestämda pensioner höjas. Den militära pensionsregleringen, som beslutades av 1935 års riksdag, hade icke heller retroaktiv verkan. Även av ekonomiska skäl kan jag icke tillstyrka en sådan pensionsreglering, enär den skulle belasta budgeten med i medeltal för de närmaste tio åren inemot 100 000 kronor.»

I försvarspropositionen blev sålunda ej beaktat vad i här föreliggande fråga såväl försvarskommissionen som »ett flertal myndigheter» ansett vara »förenligt med rätt och billighet». — I detta sammanhang må dock erinras om dels den uppfattning i ärendet, vartill på sin tid 1921 års pensionskommitté gjorde sig till tolk i det den fastslog, att en underlåtenhet att till den pensionerade f. d. reservstatspersonalen utsträcka pensionsregleringens gil-

tighet skulle hava inneburit »ett uppenbart frångående av de principer, som lågo till grund för reservstatens organisation»,

dels 1925 års riksdagsbeslut, som helt anslöt sig till nyssnämnda av pensionskommittén företrädda princip, varigenom på dåvarande departementschefens, nuvarande statsministerns, förslag det befanns rättvist att låta den vid beslutets ikraftträdande redan pensionerade reservstatspersonalen komma i åtnjutande av den beslutade pensionsförhöjningen.

En granskning av departementschefens motivering för sitt beslut ger vid handen följande.

När löne- och pensionsregleringen beredvilligt utsträckts till att omfatta löner och pensioner för på reservstat den 1 juli 1936 redan befintlig personal och såsom motiv härför angives, att regleringen bör omfatta all personal på vederbörlig stat, borde, synes det, ett konsekvent förfarande hava resulterat i att även de pensionerades pensioner i regleringen inbegripits.

Att även de högre löner och pensioner, som departementschefen ansett böra tillkomma den personal, som den 1 juli 1936 redan befunne sig på reservstat, kunna finnas särskilt ägnade att göra reservstatsplatserna lockande, synes oss visserligen tvivelaktigt, men när en dylik uppfattning tydligen inrymts i motiveringen för tillbakavisandet av det berättigade i den pensionerade f. d. reservstatspersonalens anspråk, så lär det näppeligen vara möjligt att godtaga en sådan tankegång. Men med detta argument stöder dock tydligen departementschefen sin uppfattning om att ingen orätt skett mot den pensionerade f. d. reservstatspersonalen. — Härtill må då vidare framföras följande.

När reservstaten genom beslut av 1914 års senare riksdag först införlivades med svensk försvarsorganisation, fastställdes principiellt, att till reservstatspersonalen utgående löne- och pensionsförmåner skulle stå i visst, närmare bestämt förhållande till de löner och pensioner, som utgingo till personal å aktiv stat. Det var också på denna princip, som dels 1921 års pensionskommitté byggde sin ovan relaterade uppfattning, dels 1925 års riksdag grundade sitt ovan i princip angivna beslut.

Emellertid tillerkändes redan nyss angivna år — 1925 — den aktiva personalen en pensionsförhöjning (förhöjning I) med belopp varierande mellan 250 och 768 kronor, vilken förhöjning likväl icke fick återverkan på reservstatspersonalens pensioner. Den genom 1925 års riksdagsbeslut återställda relationen var därmed omedelbart åter bruten och disproportionen ökades i någon mån (36—324 kr.) genom 1935 års militära pensionsreglemente. I många år har sålunda den pensionerade reservstatspersonalen gått förlustig dem tillkommande förmåner. Tages även hänsyn till att mången av här ifrågasatt personalkategori i årtal fått vänta på 1925 års löne- och pensionsreglering, medan motsvarande reglering kom den aktiva staten till del fr. o. m. år 1918 resp. 1919, så torde orättvisorna mot den äldre reservstatspersonalen ej längre kunna ställas under tvivel. Till yttermera visso

förtjänar här återgivas försvarskommissionens utlåtande i detta avseende. Kommissionen uttalar enligt försvarspropositionen, att »en granskning av de ekonomiska villkor, vilka enligt nu gällande bestämmelser erbjudas personal på reservstat, visar, att dessa ställda i relation till löneförmånerna på aktiv stat, äro icke oväsentligt sämre än de, som erbjödös vid reservstatens införande 1915».

Departementschefens påpekande, att ej heller 1935 års militära pensionsreglemente hade retroaktiv verkan är såsom argument i detta fall utan bärande grund. Mellan de båda här ifrågavarande personalgrupperna föreligger nämligen en fullkomlig väsensskillnad med avseende på pensionsbeloppens principiella utformning. Den aktiva statens pensioner utgå med principiellt fixa belopp, reservstatspersonalens åter enligt ett, enligt vad ovan påvisats, system, som fastslagit relationsprincipen som norm. De båda personalgrupperna äro sålunda i detta avseende ej jämförbara.

Departementschefens ekonomiska motiv för sitt negativa förslag torde ej vara mera bärande. Utgiften i fråga innebär strängt taget, endast ett utanordnande av en del av de medel, som enligt vad här påvisats, rätteligen under årens lopp bort utgå och vilkas sammanlagda belopp vida överstiger vad här kan komma i fråga. — Här bör ock observeras, hurusom rekryteringsomsorgerna togo sig bl. a. sådana uttryck i försvarspropositionen, att löner och pensioner för vissa kategorier föreslogos och även bestämdes till ett ej oväsentligt högre belopp, än som betingades av ett enbart återställande av den ursprungliga relationen. Med tacksamhet accepterande dylik förmån att ev. utsträckas även till den f. d. reservstatspersonalen må det emellertid här erinras om att den f. d. reservstatspersonalen ingalunda gjort eller gör anspråk på högre pensionsbelopp, än att den ursprungliga relationen återställes och att bliva delaktig av därav föranlett korrektiv. Sker kalkylen med detta mål för ögonen, torde också den av departementschefen beräknade kostnaden ej oväsentligt reduceras.

Då i årets statsverksproposition något förslag emellertid ej framlagts till rättelse av här påtalat förhållande, få vi med stöd av vad ovan anförts hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att den före den 1 juli 1936 pensionerade f. d. reservstatspersonalen måtte i pensionshänseende tillerkännas den rättsställning, som tillkommer sagda personal enligt 1914 års senare riksdags beslut och därmed godtagna principer, samt sålunda snarast komma i åtnjutande av den pensionsreglering, som därav kan betingas eller annorledes kan finnas skälig.

Stockholm den 22 januari 1937.

Rickard Lindström.

Axel Mannerskantz.

Nils Holmström.

